

Ostravské Divadlo loutek Pokojíček nezvládlo

Největší slabinou Františákovy inscenace je herecký projev loutkoherců

Jiří P. Kříž

Opravdoví divadelní kritici jezdí do Ostravy (a do Hradce Králové) málem jako do současné Mekky českého divadla.

Potvrdil to nedávný osmý ročník Ostravaru, ne ale – bohužel – Divadlo loutek, které na přehlídce představilo dvě inscenace režiséra Martina Františáka. O Faustovi už Právo psalo, na řadě je tedy Pokojíček Jana Antonína Pitinského.

Františák hledá vlastní parketu

Už na festivalu si pěkná řádka diskutujících na oblíbených ostravských seminářích o zhlédnutých inscenacích povzdechla, že letošní výběr se Divadlu loutek moc nepovedl. Auditorium teatrologů, studentů i věrných loutkářských diváků je zvyklé na víc. Mnozí připomenuli špičkové inscenace – za všechny jmenujme Kytici, Trumf nebo O rybáři a rybce. Pokojíček má předobraz v nezapomenutelné

inscenaci nebožtíka Petra Lébla v pražském Divadle Na zábradlí.

Františák zatím pečlivě hledá vlastní parketu, od které by se mohl odrazit k dobré vlastní tvorbě. Příslibem byly jeho Obrazy z dějin národa českého ve Zlíně, zazářil nejlepší ze tří hororových aktovek v projektu Klicperova divadla Tichá hrůza I (Nedobry). Ale inscenace Fausta i Pokojíčku zůstaly za jeho možnostmi.

V Pokojíčku, v němž Pitinský nakročil k absurdnímu divadlu, se řeší na první pohled banální situace rodinných nevztahů. Rodiče nezvládají výchovu, jedna z dcer zažije trapasy při představování svého chlapce, druhá žije už několik let ukryta před lidmi i před budoucností ve svém pokojíčku... Všechno vede k překvapivému vyhocení, k tragédii.

Herci netuší, co mají hrát

Největší slabinou inscenace je herecký projev. Dávám to za vinu

Foto PRÁVO – JIŘÍ P. KRÍŽ

ne loutkohercům, kteří jsou všude na českých scénách zvyklí vystupovat nejenom za paravánem, ale právě režisérovi, který jim nevyložil jasně smysl vystupování v inscenacích podobných textům Pitinského, navazujícího na mistry, jakými jsou v této oblasti tvorby Becket, Ionesco, Mrožek nebo Havel.

Marná snaha Zajacové a Przebindy

A tak v Pokojíčku zašumí křídla marné snahy uvést do Ostravy záhadnou, ale výraznou postavu současného divadla. Z herců stojí za zaznamenání jen výkon Jany Zajacové (Lída) nebo s přimhouřením očí ještě tak Jakuba Przebindy (Jiří). Ostatní se plouží jevištěm, aniž tuší, o čem mají Pokojíček hrát. Blíže smyslu naivizujícího Pokojíčku byla výprava Tomáše Volkmera i hudba Tomáše Rossiho, ale – snad bude příště v Divadle loutek líp.

Richard Liberda (Otec), Aleš Petrič (Viktor).

Divadlo loutek uvádí hru Pokojíček

Hru Jana Antonína Pitínského uvádí ostravské Divadlo loutek ve své zkušebně

Ve zkušebně ostravského Divadla loutek se opět hraje. Před několika dny zde měla premiéru hra Jana A. Pitínského Pokojíček.

Ostrava - Novinkou v repertoáru ostravského Divadla loutek je v těchto dnech jedna z nejvýraznějších českých divadelních reflexí dnešní doby, hra Pokojíček od Jana A. Pitínského.

Drásavá „rodinná“ groteska z

roku 1992 neztratila za více než deset let od své premiéry nic ze své působivosti.

„Pitínského hra je velkým rodinným dramatem takřka antických rozměrů odehrávajícím se na malé ploše panelákového bytu,“ charakterizuje Pokojíček dramaturgyně Divadla loutek Hana Galetková. Hra, ve které hrají podstatnou roli jednak tenké panelákové zdi a především imaginární zdi mezi lidmi, je postavena na postupném odkrývání tajemství. Jako přízrak se v pa-

nelákovém bytě vznáší nevyřčené otázky. Výmluvný Pitínského text o ztrátě komunikace a o neschopnosti porozumět jeden druhému, o křehkých vztazích mezi rodiči a dětmi i mezi sourozenci navzájem na ostravské scéně nastudoval hostující režisér Martin Františák. Scéna je dílem Tomáše Volkmera a hudbu k inscenaci složil Tomáš Rossi.

„Pokojíček uvádíme v divadelní zkušebně,“ říká Galetková. „Chceme tak navázat na úspěšné insceno-

vání v těchto prostorách, jako byl například Krylovův Trumf, a nabídnout divácké obci alternativní scénou,“ dodává.

Zkušebna podle inscenátorů svým intimním prostorem divákovi lépe umožňuje zblízka nahlížet na příběh jedné pětičlenné rodiny a spoluprožívat tak její obrovskou tragédii. Herecky se v ostravské inscenaci představí Richard Liberda, Irena Křehlíková, Jakub Przebinda, Jana Zajacová a další.

TEREZA GAVLÍKOVÁ

JAN A. PITÍNSKÝ. Osobitý autor a režisér Jan Antonín Pitínský.

FOTO: MAFA - JAN KARÁSEK

NEVIDITELNÝ PES

<http://pes.eunet.cz>

EUROPE'S // ZVÍŘETNÍK // BYDLENÍ // EKONOMIKA // VĚDA // SCI-FI // SWNET

20.11. KULTURA: Vstup zakázán!

Ondřej Stratilík

Každý si žijeme svým životem. Je nám jedno, že se druhým nemusí líbit. Hlavní je, když uvolní prostor a alespoň někdy nás dokážou tolerovat. Nejlepší u hledání společných východisek je to, že neustupují já, ale ostatní. Tolik k Pokojíčku.

Hru J. A. Pitínského nastudovalo ostravské Loutkové divadlo a s potěšením lze konstatovat, že opravdu výtečně! Režie se zhostil Martin Františák. Před ním se hrou proslavil v pražském divadle Na Zábradlí zesnulý Petr Lébl.

Pokojíček vystihuje rodinný večer, při kterém vyjde najevo spousta věcí a mnoho jich zároveň zanikne. Divák je hned s počátkem představení vržen do kruté reality rodiny z paneláku. I přes počáteční optimismus a vtípné repliky zjistíme, že pod rouškou poklidného života se skýtá jakýsi nevyslovitelný problém. Zdánlivě jím může být Marie - už několik let vůbec nevychází z pokoje. Mariina izolace tíží nejen maminku a tatínka, nýbrž také její sestru Lídu, která o trvale obsazenou cimru usiluje. Tím tuplem ještě dneska večer, kdy má přijet její přítel Viktor. Do okázalých příprav Mariiných narozenin a Viktorova příjezdu se však vmísí další roznětka v podobě příjezdu Jiřího. Bratr Marie a Lídy utekl z vojny. A nyní čeká tvrdé potrestání od věčně flegmatického tatínka. Pohlavků a nadávek se mu ale nedostává. Otec jen uváženě mentoruje.

Pocity se míchají, člověk se dostává do tísně, kdy ví, že nemůže nikam utéct a z patové situace není východiska. Proto jako živá voda působí příchod Viktora, který s sebou na jeviště přinese kousek něčeho krásného, co se už v Lídině rodině docela ztratilo za dveřmi pokojíčku.

Jiří má velice blízko k Marii, i proto s ní soucítí a v rodině vidí cosi nezdravého. Z Viktora se stává jakýsi nárazník a zároveň tlumič, který se zamiluje do "dívký za dveřmi" a staví se na její stranu jako udatný rytíř bez koně a brnění. Velmi originálně Františák postihl moment gratulací Marii. Každý jí přeje jen pokrytecky, ruku jí podává na dálku a s falšovaným úsměvem, zatímco Viktor se za žádnou masku neschovává.

Hlavním znakem celého Pokojíčku je asi jeho trvalá vypjatost a nepředvídatelnost. Vše se může zborit už v prvopočátku, ale rodinu přece jen něco stále spojuje. A my se můžeme dohadovat, zda je to tatínkův postoj k životu, či mamčinu zjednodušené chápání světa, problém Marie a Lídy nebo snad dokonce Jiříkův nůž.

Spojovacím místem může být všechno a zároveň nic. V tom spočívá neopakovatelnost hry. Pitínský dobře věděl, jak a kdy má udeřit na správnou strunu, aby diváky vyvedl z omylu a zároveň je postavil před problém. Obavy z nepředstavitelné události dostávají stále více konkrétnějších rozměrů. Jiří uteče z domova, Viktor jej jde hledat, maminka se opije, Lída s Marií se na okamžik sblíží. Příběh se dostává do takového opotřebovacího boje, ze kterého nemůže vyjít nikdo jako poražený a nikdo jako vítěz. Jen maminka a tatínek zůstanou po půlnoci na všecko sami. Nedokáží si to připustit, ale boří se jim celý svět, který zřejmě nikdy neobnoví a ani se o vybudování nového nebudou už pokoušet.

Pokojíček nabízí velmi silný zážitek. Zčásti způsoben i tím, že v inscenaci Loutkového divadla se každý někde najde. A nebude to ani tak těžké. Hra se odehrává na několika nezávislých a zdánlivě nesourodých rovinách. Takové malé podhoubí velkého problému, který se neustále rozrůstá a už je moc pozdě ho zastavit.

Ondřej Stratilík

Loutkové divadlo Ostrava, hra Pokojíček

Napsal: Jan Antonín Pitínský

Režie: Martin Františák

Hrají: Irena Křehlíková, Richard Liberda, Vladimíra Krakovková nebo Lenka Sedláčková, Jana Zajacová, Jakub Przebinda a Aleš Petrič

Premiéra: 31. října 2003